

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra pedagogiky

Názory pedagogů středních škol na vybrané problémy

Bakalářská práce

Autor: Pavlína Bielíková

Vedoucí práce: Ing. Kateřina Tomšíková

2020

Zadávací list

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Názory pedagogů středních škol na vybrané problémy“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V dne

.....
(podpis autora práce)

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych na tomto místě poděkovala své vedoucí, Ing. Kateřině Tomšíkové za podporu, spolupráci a zejména za cenné rady a doporučení, které mi při vedení mé bakalářské práce poskytla.

Abstrakt

Bakalářská práce na téma „Názory pedagogů středních škol na vybrané problémy“ se zaměřila na současnou podobu maturitní zkoušky. Hlavním cílem bylo zmapovat názory pedagogů s dlouholetou praxí, a na jejich základě navrhnout možné změny, které by mohly přispět k větší spokojenosti s touto zkouškou, a to jak ze strany žáků, tak ze strany pedagogů. Hlavní použitou metodou byly individuální rozhovory.

V teoretické části práce byly charakterizovány pojmy související s tématem, a rovněž podrobněji představena aktuální podoba maturitní zkoušky. Pro tuto část práce byla použita metoda analýzy informací z dostupných zdrojů, a to jak tištěných, tak vzhledem k tématu především elektronických. Součástí teoretické části byla také část zabývající se připravovanými změnami v organizaci a obsahu maturitní zkoušky.

V praktické části bylo nejprve představeno místo šetření – Obchodní akademie a Střední odborná škola zemědělská a ekologická, p. o., v Žatci. Pro lepší orientaci v problematice byla tato část doplněna o vybrané statistické údaje obsahující výsledky maturitních zkoušek na této škole v minulých letech. Informace vzešlé z těchto rozhovorů pak byly zpracovány s využitím metody analýzy a komparace a na základě těchto údajů byla navržena vlastní doporučení. Závěr shrnuje obsah a průběh celé bakalářské práce.

Klíčová slova

státní maturitní zkouška, připravenost žáků, povinná maturita z matematiky

Abstract

This thesis „The opinions of the secondary school teachers on the selected problems“ focused on the present form of school – leaving examination. The aim was to map the opinions of the teachers of many years practice. Based on the opinions, to suggest possible changes that could contribute to greater satisfaction with that examination from pupils side as well as teachers side. The main used method were individual inter views,

In the teoretical part of the thesis there were characterised terms connected with the topic and at the same time there was presented the actual form of school – leaving examination. For this part of the thesis there was used the information analysis method of the sources available as well as printed and mostly electronic regarding to the topic. A part of the theoretical part was also the part dealing with preparing changes in the organization and contents of the school – leaving examination.

In the practical part there was first presented the place of the research – Business Academy and Secondary Specialized School of Agriculture and Ecology on Žatec. For better orientation in the problém, this part was completed with selected statistic data containing the results of school – leaving examination at these schools in the past years. The information coming out of these interviews was later processed using methods of analysis and comparison. On the basis of those data, there were suggested one’s own recomendations. The conclusion summarisses the contents and the process of whole bachelor thesis.

Keywords

State school – leaving examination, pupils preparation, compulsory school – leaving examination on mathematics

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ VÝCHODISKA	10
1 Cíl a metodika	10
2 Vzdělávací systém v České republice	11
2.1 Vzdělávací soustava	12
2.2 Střední vzdělávání	14
2.2.1 Formy středního vzdělávání	15
2.2.2 Střední odborné vzdělávání a jeho specifika	17
3 Změny ve středním školství	18
3.1 Zavedení dvoustupňového kurikula	18
3.2 Optimalizace sítě středních škol	19
3.3 Jednotné přijímací zkoušky	21
3.4 Reforma financování středních škol	22
3.5 Maturitní zkouška	23
4 Stávající podoba maturitní zkoušky a připravované změny	25
4.1 Společná část maturitní zkoušky	25
4.1.1 Stávající podoba společné části maturitní zkoušky	25
4.1.2 Připravované změny ve společné části maturitní zkoušky	28
4.2 Profilová část maturitní zkoušky	29
4.2.1 Stávající podoba profilové části maturitní zkoušky	30
4.2.2 Připravované změny profilové části maturitní zkoušky	30
PRAKTICKÁ ČÁST	32
5 Vlastní šetření	32
5.1 Charakteristika regionu	32
5.2 Charakteristika vybrané školy	33

5.2.1	Historie školy.....	33
5.2.2	Nabízené obory vzdělávání.....	34
5.2.3	Statistika úspěšnosti u maturitních zkoušek	36
5.3	Vlastní šetření.....	39
5.3.1	Realizace individuálních rozhovorů s pedagogy	39
5.3.2	Zhodnocení výsledků individuálních rozhovorů	40
5.4	Vlastní doporučení	45
	ZÁVĚR	47
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	48
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	51
	SEZNAM PŘÍLOH.....	52

ÚVOD

Potřeba vzdělávat se by měla provázet člověka po celý jeho život. Vzdělání však neposkytují pouze školy, ale i jiné instituce, člověk se učí i tím, že nabývá během života různé zkušenosti.

Škola je však místem, které neplní jen funkci vzdělávací, ale i výchovnou, a to zvláště v případech, že jiné instituce, jako je především rodina, v této funkci selhávají. Zvláštní postavení ve vzdělávací soustavě mají školy střední, neboť připravují žáky jak k dalšímu studiu na vyšší či vysoké škole, tak ke vstupu na trh práce. To, jak kvalitní vzdělání střední škola poskytne, významně ovlivní jejich život.

Téma své bakalářské práce jsem si vybrala z toho důvodu, že již dvanáct let působím na střední odborné škole, mohu sledovat vývoj v této oblasti a týkají se mne všechny změny, ke kterým ve školství dochází. Od roku 1989 bylo těchto změn velké množství, jak dokládá řada dokumentů, zákonů a vyhlášek. Zejména v roce 2004 došlo ke změnám zásadním, a to především zavedení dvoustupňového kurikula, v účinnost vešel nový školský zákon a zákon o pedagogických pracovnících, objevila se myšlenka společné maturitní zkoušky pro žáky středních škol.

Tato myšlenka byla poprvé uskutečněna v roce 2011. I v konstrukci, administraci a podmínkách společné maturitní zkoušky došlo během 9 let jejího fungování k mnohým úpravám.

Práce je zaměřena právě na společnou maturitní zkoušku. Jejím cílem bylo zjistit názory pedagogů a navrhnout možné změny, ke kterým by mělo dojít. Maturitní zkouška bývá nazývána „zkouškou dospělosti“ a zasloužila by si takovou podobu, aby mladí lidé po jejím vykonání byli skutečně do dospělosti dobře vybaveni. Tomu musí samozřejmě předcházet kvalitní průběh středoškolského studia.

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

1 Cíl a metodika

Hlavním cílem bakalářské práce bylo na základě analýzy názorů pedagogů vybrané střední odborné školy navrhnout vlastní doporučení, která by mohla vést k větší spokojenosti s realizací maturitní zkoušky. V teoretické části byly definovány pojmy související se vzděláváním, motivací, středním školstvím.

Hlavní metodou byly individuální rozhovory s pedagogy, analýza jejich odpovědí a komparace názorů. V teoretické části práce byla použita metoda analýzy dat z dostupných odborných monografií a elektronických zdrojů.

2 Vzdelávací systém v České republice

Vzdělávání je dlouhodobý proces, který probíhá již od narození člověka. Učíme se během celého života, a to jak záměrně, tak také bezděčně. Záměrné vzdělávání probíhá zejména ve školách, které společně tvoří vzdělávací soustavu. Cílem této soustavy je získání určitého stupně vzdělání, kvalifikace pro každého účastníka. Celá soustava je řízena na základě aktuální strategie rozvoje. Současná strategie rozvoje obsahuje tři klíčové priority - snižování nerovnosti ve vzdělávání, podporu kvalitní výuky učitele, se kterou souvisí také dokončení a zavedení kariérního systému a posílení kvalitní výuky budoucích pedagogů na vysokých školách, a odpovědné a efektivní řízení vzdělávacího systému (MŠMT, Strategie vzdělávací politiky 2020, 2019).

Pro efektivní snižování nerovností ve vzdělávání doporučuje aktuální strategie zvýšení dostupnosti a kvality předškolního vzdělávání a rané péče a podporu účasti na předškolním vzdělávání dětí ze skupin a lokalit ohrožených sociálním vyloučením. Dále je doporučeno snížit počet odkladů školní docházky, ty povolovat pouze ve výjimečných případech, a rozvoj připravenosti na školní docházku podpořit propojením se systémem přípravných tříd. Dalším bodem, na který se strategie zaměřuje, je zlepšení kvality vzdělávání na druhém stupni základní školy, který hodnotí jako hlavní vzdělávací proud. Jako důležitou vidí také podporu kompenzace všech typů znevýhodnění a rozvoj všech typů nadání, které jsou během vzdělávacího procesu diagnostikovány. Ve středním vzdělávání je jako jeden z hlavních bodů strategického rozvoje vnímáno povinné zařazení matematiky do společné části maturitní zkoušky, a to nejdříve od roku 2020. Důležitým bodem středního vzdělávání je také podpora dalšího profesního růstu absolventů oborů bez maturitní zkoušky, kde je jako výborný nástroj vnímáno například zavedení mistrovské zkoušky.

Neméně důležité je dle strategie udržet otevřený přístup k terciárnímu vzdělání, podporovat kvalitní výuku, dokončit a zavést kariérní systém pro učitele a zlepšovat podmínky pro jejich práci. V tomto směru je nutné modernizovat počáteční vzdělávání učitelů a vstupní vzdělávání ředitelů, postupně posilovat význam kvalitní výuky ve vysokoškolském vzdělávání. S kvalitní výukou úzce souvisí také

modernizace systému hodnocení, a to odlišně na různých úrovních - dítěte, žáka a studenta, a školy.

Se zkvalitňováním výuky a jejích podmínek souvisí také odpovědné a efektivní řízení vzdělávacího systému. Je doporučeno ustanovit Národní radu pro vzdělávání, která se bude systematicky využívat výsledky výběrového testování výsledků žáků jako zpětnou vazbu o fungování vzdělávacího systému, snažit se zlepšovat dostupnost a kvalitu informací o vzdělávacím systému, prezentovat změny rodičům i širší veřejnosti a zlepšovat komunikaci mezi aktéry ve vzdělávání, včetně široké veřejnosti (MŠMT, Strategie vzdělávací politiky 2020, 2019).

2.1 Vzdělávací soustava

Vzdělávací soustava je v České republice rozdělena do několika stupňů. Nejmladší děti mohou navštěvovat Zařízení pro péči o děti do 3 let, nebo Dětskou skupinu, která je určena dětem od 1 roku, až do zahájení povinného vzdělávání. Preprimární, neboli předškolní vzdělávání, zajišťují dětem od tří do šesti let věku mateřské školy, které přednostně ke vzdělávání přijímají děti starší 3 let. Od září roku 2017 je poslední rok předškolního vzdělávání povinný.

Povinná školní docházka začíná v 6 letech věku dítěte a trvá v současnosti 9 let. Primární a nižší sekundární vzdělávání probíhá na základních školách, které mají devět ročníků a člení se na první a druhý stupeň, nižší sekundární vzdělávání může probíhat také na víceletém gymnáziu nebo osmileté konzervatoři.

Střední neboli vyšší sekundární vzdělávání zajišťují střední školy, a to jak se všeobecným zaměřením, tak i zaměřením odborným. Absolventi zde dosahují některého ze tří stupňů vzdělání:

- střední vzdělání s maturitní zkouškou – lze jej získat v odborném i všeobecném zaměřením, je podmínkou pro přijetí do terciárního vzdělávání,
- střední vzdělání s výučním listem,
- střední vzdělání.

Některé střední školy poskytují svým studentům také nástavbové studium, v rámci kterého mohou absolventi s výučním listem získat maturitní zkoušku, nebo

zkrácenou formu studia, ve kterém absolventi získají vzdělání v jiném oboru. Specifickým druhem škol uskutečňujících sekundární vzdělávání s následnou možností vzdělávání terciárního jsou konzervatoře, školy s uměleckým zaměřením.

Terciární vzdělávání zajišťují v České republice vyšší odborné a vysoké školy. Vyšší odborné vzdělání probíhá zpravidla v tříletých programech, vysokoškolské je rozděleno na programy prvního, druhého a třetího cyklu - bakalářský, magisterský a doktorský studijní program. Některé vysoké školy poskytují také nestrukturované magisterské programy. Do vzdělávání dospělých začleňuje současný vzdělávací systém všeobecné, odborné, zájmové i jiné vzdělávání. Přehledné schéma struktury vzdělávání je uvedeno v Příloze 1.

Podrobné informace o českém vzdělávacím systému lze získat u Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, či u Národního ústavu pro vzdělávání. Tyto organizace zajišťují bezproblémový chod vzdělávání v České republice (EURYDICE, Stupně vzdělávacího systému, 2019).

Vzdělávací systém České republiky je sladěn s Evropským rámcem kvalifikací (European Qualifications Framework - EQF). Jedná se jednotnou stupnici osmi úrovní, do kterých lze zařadit všechny kvalifikace. Rámec vznikl s cílem zpřehlednit orientaci v kvalifikacích, zlepšit jejich srozumitelnost a usnadnit mobilitu občanů v Evropě (NÚV, Evropský rámec kvalifikací, 2019).

Tabulka 1: Porovnání vzdělávacího systému v ČR s EQF

ÚROVEŇ EQF	DOSAŽENÉ VZDĚLÁNÍ	DOSAŽENÁ KVALIFIKACE V NSK (příklady)
<u>8</u>	vysokoškolské – doktorský studijní program	-
<u>7</u>	vysokoškolské – magisterský studijní program	Lektor dalšího vzdělávání, Manažer kvality
<u>6</u>	vysokoškolské – bakalářský studijní program, vyšší odborné vzdělání (vč. konzervatoří)	Manažer projektu, Technik kvality
<u>5</u>	-	Personalista, Průvodce cestovního ruchu

ÚROVEŇ EQF	DOSAŽENÉ VZDĚLÁNÍ	DOSAŽENÁ KVALIFIKACE V NSK (příklady)
<u>4</u>	střední vzdělání s maturitní zkouškou (všeobecné, s odborným výcvikem, odborné)	Horský průvodce, Chirurgický nástrojař
<u>3</u>	střední vzdělání s výučním listem (délka studia 3 roky)	Ovocnář, Montér výtahů
<u>2</u>	základní vzdělání, střední vzdělání bez výučního listu, střední vzdělání s výučním listem (délka studia 2 roky)	Asfaltér, Dlaždič
<u>1</u>	základy vzdělání (základní škola speciální)	-

Zdroj: NÚV, Evropský rámec kvalifikací, 2019

2.2 Střední vzdělávání

Střední vzdělávání navazuje na vzdělávání základní, a jeho úkolem je další rozvoj vědomostí, dovedností a kompetencí žáka. Přípravuje ho na další studium na vysokých a vyšších odborných školách, nebo na kvalifikovaný výkon povolání. V současné době umožňuje získat stupeň vzdělání a odbornou přípravu pro budoucí povolání jak žákům do 18/19 let věku, tak dospělým.

Střední vzdělávání může mít všeobecný nebo odborný charakter, a je ukončováno výučním listem, maturitní nebo závěrečnou zkouškou. Probíhá v gymnáziích, středních odborných školách, středních odborných učilištích a v konzervatořích.

Střední školy poskytují svým žákům vědomosti, dovednosti a kompetence potřebné pro budoucí výkon povolání a zvyšují tak jejich možnost kvalifikovaně se uplatnit na trhu práce. Zároveň je jejich úkolem rozvoj všeobecných vědomostí a dovedností, a podpora rozvoje klíčových kompetencí potřebných pro soukromý, občanský a pracovní život a případné další vzdělávání.

Každá střední škola má vytvořen svůj školní vzdělávací program, který musí být v souladu s RVP vydanými MŠMT pro všechny obory středního odborného vzdělávání. Tyto rámcové vzdělávací programy vymezují cíle, obsah a podmínky

vzdělávání v celkem 279 oborech středního vzdělání. Školní vzdělávací program kromě cílů, obsahu a podmínek vzdělávání stanovených RVP zohledňuje také záměry a specifické podmínky konkrétní školy (NÚV, Střední vzdělávání, 2019).

2.2.1 Formy středního vzdělávání

Střední vzdělávání má několik forem, lišících se délkou a náplní vzdělávání:

Střední vzdělání

- trvá jeden až dva roky,
- probíhá denní formou,
- neposkytuje výuční list ani maturitní certifikát,
- získává se v oborech dvou kategorií:
 - střední nebo střední odborné vzdělání bez maturity i výučního listu (obory kategorie J): dvouleté obory jsou ukončeny závěrečnou zkouškou, výstupem je závěrečné vysvědčení,
 - vzdělávání v praktických školách (obory kategorie C): jedno a dvouleté obory jsou určeny zejména pro žáky s těžšími a kombinovanými formami zdravotního postižení, příprava je zaměřena na jednoduché pomocné činnosti a osvojování základních dovedností pro život, výstupem je závěrečné vysvědčení.

Střední vzdělání s výučním listem

- trvá 2 nebo 3 roky,
- probíhá denní formou, nebo formou zkráceného studia,
- získává se v oborech dvou kategorií a s různou délkou studia:
 - střední odborné vzdělání s výučním listem (obory kategorie H): tříletá příprava ve středních odborných učilištích, zakončena získáním výučního listu, na některých školách lze pokračovat nástavbovým studiem se získáním maturity,
 - nižší střední odborné vzdělání (obory kategorie E): tříleté nebo dvouleté studium zakončené výučním listem, obory jsou určeny především pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, např. pro

absolventy dřívějších speciálních základních škol a žáky, kteří ukončili povinnou školní docházku v nižším než 9. ročníku.

Střední vzdělání s maturitní zkouškou

- trvá 4, 6 nebo 8 let,
- probíhá denní formou,
- může probíhat formou nástavbového studia v délce 2 let denní formy vzdělávání nebo formou zkráceného studia pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou,
- získává se v oborech více kategorií:
 - úplné střední odborné vzdělání s maturitou (obory kategorie M): příprava má profesní charakter, délka je 4 roky, lze pokračovat ve vzdělávání na vysoké nebo vyšší odborné škole,
 - úplné střední odborné vzdělání s odborným výcvikem a maturitou (obory kategorie L): příprava pro náročná dělnická povolání a nižší řídicí funkce, probíhá denní formou podobu 4 let, významnou součástí je odborný výcvik - obory vznikly z dřívějších 3letých učebních oborů, absolventi získávají maturitní vysvědčení a mohou pokračovat ve vzdělávání na vysoké nebo vyšší odborné škole,
 - úplné střední všeobecné vzdělání (obory kategorie K): všeobecná příprava ve 4 letých a víceletých gymnáziích, zaměření je neprofesní a připravuje především pro vysokoškolské nebo vyšší odborné vzdělávání, trvá 4 roky (začíná po ukončení 9. ročníku základní školy), 6 let (začíná po ukončení 7. ročníku základní školy) nebo 8 let (začíná po ukončení 5. ročníku základní školy),
 - vyšší odborné vzdělání v konzervatoři (obory kategorie P): šestiletá přípravu v uměleckých oborech je zahájena po ukončení 7. ročníku základní školy, osmileté studium oboru tanec je zahájeno po ukončení 5. ročníku základní školy, studium je podmíněno výrazným talentem v daném oboru, výstupem je vysvědčení o absolutoriu a diplom absolventa konzervatoře, absolventi smí používat označení diplomovaný specialista (DiS.), vzdělávání lze ukončit i vykonáním maturitní zkoušky (NUV, Střední vzdělávání, 2019)

2.2.2 Střední odborné vzdělávání a jeho specifika

Střední vzdělávání navazuje na vzdělávání základní, a dále rozvíjí získané vědomosti, dovednosti a kompetence žáka. Zároveň ho připravuje na další studium na vysokých a vyšších odborných školách, nebo na kvalifikovaný výkon budoucího povolání.

Střední vzdělávání má všeobecný nebo odborný charakter a je zakončeno maturitní zkouškou, získáním výučního listu, nebo vykonáním závěrečné zkoušky. Probíhá v gymnáziích, středních odborných školách, středních odborných učilištích a na konzervatořích.

Střední odborné školy vytváří své školní vzdělávací programy v souladu s RVP vydanými MŠMT. Tyto programy vymezují cíle, obsah a podmínky vzdělávání ve 279 oborech vzdělání. Vlastní školní vzdělávací program zohledňuje záměry a specifické podmínky konkrétní školy (NUV, Střední vzdělávání, 2019).

3 Změny ve středním školství

3.1 Zavedení dvoustupňového kurikula

Pojem kurikulum byl převzat z latiny, kde znamená běh či průběh, je definován jako vzdělávací program, průběh studia včetně jeho obsahu a jako obsah zkušeností, které žáci během studia získávají. Každý stát má vytvořený komplexní plán výuky, který řeší proč, jak, v čem, koho, kdy a za jakých podmínek vzdělávat. Jeho součástí jsou také očekávání. Plán výuky se vytváří na základě kulturních tradic a měly by se do něj promítat představy občanů daného státu.

Pojem kurikulum v současnosti nahrazuje pojem učební osnovy, učební plány a obsah vzdělávání. Nahlížíme na něj z několika úhlů pohledu:

- národní kurikulum je garantované státem jako společný národní rámec, který vymezuje cíle a obsah vzdělávání,
- zamýšlené kurikulum odráží, co se v dané zemi plánuje, jak jsou formulovány cíle a obsah vzdělávání,
- realizované kurikulum představuje učivo, které je žákům předáváno v určité škole, třídě, a to konkrétním učitelem,
- dosažené kurikulum je učivo, které si žáci skutečně osvojili,
- skryté kurikulum označuje to, co se žáci ve škole naučí mimo plán formálního kurikula. Učení probíhá od učitelů i spolužáků a patří sem například klima školy a zejména třídy, osobnostní hodnoty a postoje, vzory chování (RVP, Kurikulum, 2019).

Národní program rozvoje vzdělávání v ČR tvořila od roku 2001 tzv. Bílá kniha, která zahrnovala ideje, záměry a akční programy rozvoje vzdělávací soustavy. V roce 2014 na ní navázala Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020. V současnosti je v přípravě Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+.

Kurikulární dokumenty jsou tvořeny dvěma stupni. První stupeň je na státní úrovni a má podobu Rámcových vzdělávacích programů. Druhý stupeň je v podobě Školních vzdělávacích programů, podle kterých probíhá vzdělávání na konkrétní škole.

Rámcové vzdělávací programy představují systém dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let a jsou závazné pro jednotlivé etapy vzdělávání – předškolní, základní a střední. Schvaluje je a vydává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, pro každý obor vzdělání. Jsou tak stanoveny jednotné požadavky na vzdělání pro všechny školy daného stupně. Rámcové vzdělávací plány určují, co se mají žáci učit a jakých vědomostí, dovedností a návyků mají dosáhnout. Stanovují oblasti vzdělávání, ze kterých se tvoří vyučovací předměty a minimální počet hodin pro jejich výuku. Vymezuje také formy vzdělávání a základní podmínky, za kterých vzdělávání v daném oboru může probíhat (INFOABSOLVENT, Co jsou rámcové a školní vzdělávací programy, 2019).

Na základě povinného základu daného Rámcového vzdělávacího programu si školy vytváří Školní vzdělávací programy. V nich mohou zohlednit své zaměření, rozšířit výuku podle svých cílů. Škola většinou své zaměření zohledňuje také v názvu školního vzdělávacího programu. Školní vzdělávací program je tedy pedagogickým dokumentem, který si zpracovává škola sama na základě příslušného Rámcového vzdělávacího programu. Podle něj se pak uskutečňuje výuka. Školní vzdělávací programy zohledňují podmínky dané školy, záměry školy i zřizovatele, a umožňují přizpůsobovat vzdělávání praxi. Školní vzdělávací program musí být schválen ředitelem školy, který také zároveň zodpovídá za soulad s příslušným Rámcovým vzdělávacím programem. Jeho plnění pak kontroluje Česká školní inspekce (INFOABSOLVENT, Co jsou rámcové a školní vzdělávací programy, 2019).

3.2 Optimalizace sítě středních škol

Kraje mají v odborném vzdělávání dvě důležité úlohy. V první řadě se jedná o zřizovatele většiny veřejných středních škol a vyšších odborných škol, v řadě druhé a to neméně důležité, vystupuje kraj jako samosprávný celek odpovědný za rozvoj celého regionu, a to včetně oblasti vzdělávání. Rozvoj vzdělávání z pohledu kraje spočívá zejména v podpoře škol v jejich aktivitách, jsou zde však i další úkoly, ve kterých hraje hlavní roli kraj. Jedním z nich je optimalizace sítě škol a oborové struktury, a to zejména s ohledem na potřeby trhu práce daného regionu.

Optimalizací sítě středních škol se rozumí vhodné slučování škol, a také regulace oborů. To je prováděno tak, aby zůstala zachována oborová nabídka. Přihlédnuto je zde zejména k rozumné dojezdové vzdálenosti, a také k možnosti získání dostatečného počtu žáků. Školy tak nejsou z ekonomických důvodů nuceny přijmout, a vzdělání poskytnout každému žákovi, bez ohledu na jeho skutečnou motivaci pro obor a studijní výsledky. Úlohou kraje jsou v odborném vzdělávání také investice nemalých prostředků do vybavení a údržby škol. Optimalizace sítě škol je proto považována také za nástroj k efektivnímu využití investovaných prostředků.

V jednotlivých krajích již optimalizace proběhla, a to v různém rozsahu a s různým úspěchem. Ve všech případech se však objevily větší či menší počáteční obtíže. I přes to se však optimalizace jeví jako prospěšný krok jak z pohledu krajů, tak samotných škol. Proces optimalizace úzce souvisí také se strategickým plánováním, a následným směřováním k zajišťování kvality vzdělávání (plánování – realizace – vyhodnocení – revize) (NÚV, Odborné vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli, 2019).

Neméně důležitou součástí je zajišťování vzdělávacího procesu uvnitř školy, ale také spolupráce se zaměstnavateli, která je ze strany podniků a firem zcela dobrovolná. Kraj v tomto případě zastává roli zprostředkovatele i supervizora. Podniky by měly znát výhody, které jim plynou z kvalitní přípravy budoucích absolventů. Jsou jimi zejména získání zaměstnanců, ale také možnost spolupodílet se na jejich odborném rozvoji, i na možnosti ovlivnit jejich pracovní postoje a návyky. Je tedy důležité, aby také podniky a firmy měly povědomí o pravidlech přípravy na pracovišti a kraj se snažil toto povědomí zvyšovat. To může například organizací pravidelných setkávání se zástupci cechů, podniků, regionálních hospodářských komor apod. Cílem těchto setkávání je mimo jiné podnítit zaměstnavatele k aktivnější účasti na vzdělávání, a vysvětlit jim, jaké jim z toho plynou výhody. V možnostech kraje je také oceňovat zapojené podniky či instruktory, vyčlenit finanční prostředky například na spolufinancování společných projektů škol a podniků, nebo na další odborné vzdělávání učitelů. Finance lze poskytnout také na stipendia žákům vybraných oborů či na podporu účasti podniků na náborových aktivitách škol.

Kraj má možnost působit také na rodičovskou veřejnost, které může poskytnout informace o aktuálním stavu trhu práce v regionu a ve spolupráci s úřadem práce a zaměstnavateli též o trendech v této oblasti. Cílem by mělo být sladit poptávku po oborech s reálnými možnostmi budoucího uplatnění. To úzce souvisí například s popularizací oborů, které dlouhodobě trpí nedostatkem žáků, ačkoli o jejich absolventy je ze strany zaměstnavatelů velký zájem (NÚV, Odborné vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli, 2019).

3.3 Jednotné přijímací zkoušky

Jednotné přijímací zkoušky v oborech vzdělání s maturitní zkouškou jsou stanoveny na základě § 60 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Podrobnosti jsou pak stanoveny prováděcím předpisem, kterým je vyhláška č. 353/2016 Sb., o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Jednotná přijímací zkouška je povinnou součástí prvního kola přijímacího řízení pro všechny maturitní obory, s výjimkou oborů s talentovou zkouškou a oborů zkráceného studia podle § 85 školského zákona. Tato výjimka neplatí pro Gymnázia se sportovní přípravou (CERMAT, Jednotná přijímací zkouška 2020, 2019).

Státní přijímací zkoušky na střední školy organizuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy prostřednictvím agentury CERMAT. Podmínkou přijetí každého uchazeče ke studiu na střední škole zakončené maturitní zkouškou je podstoupit didaktický test z českého jazyka a matematiky. Tato povinnost se týká všech čtyřletých, šestiletých i osmiletých studijních oborů. Didaktický test je sice povinný, průběh zkoušek se však na jednotlivých školách může lišit. Ředitelé škol mohou dle svého uvážení doplnit kritéria přijímacího řízení například o pohovor či další testy. Didaktickému testu agentury CERMAT musí být v hodnocení přijímacího řízení přikládána váha minimálně 60 %, pokud se jedná o sportovní gymnázium, musí mu být přikládána váha minimálně 40 %. Druhá polovina přijímacího řízení je plně v kompetenci školy, přičemž podrobné informace o jejím průběhu musí být zveřejněny nejpozději v lednu příslušného kalendářního roku (CERMAT, Jednotná přijímací zkouška 2020, 2019).

Testování probíhá během měsíce dubna a je realizováno ve dvou řádných termínech. Tyto pak probíhají ve dvou různých dnech - jeden den je určen pro uchazeče o přijetí na šestiletá a osmiletá gymnázia, druhý potom pro uchazeče o čtyřletá studia. První a druhý náhradní termín jsou společné pro všechny obory.

V roce 2019 měly státní přijímací zkoušky následující podobu: z českého jazyka a matematiky plnili uchazeči testy, jejichž obsah byl v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní školy. Dle údajů agentury CERMAT testy obsahovaly asi 50 % uzavřených úloh (tzn. úloh s výběrem z možností, úloh přiřazovacích, uspořádávacích a úloh typu ano/ne) a asi 50 % otevřených úloh (s nutností doplnit odpověď). V testu z matematiky byl u některých úloh hodnocen i postup řešení. Časový limit pro vypracování byl u testu z českého jazyka stanoven na 60 minut a u testu z matematiky na 70 minut. Odpovědi uchazeči zaznamenávali do záznamového archu. V případě žáků se specifickými vzdělávacími potřebami bylo v kompetenci ředitele dané školy rozhodnout o případném prodloužení časového limitu na řešení testů. Modifikace testů nebyla centrálně prováděna (SCIO, Přijímací zkoušky na SŠ, 2019).

3.4 Reforma financování středních škol

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy připravilo reformu, kterou se od ledna 2020 změní systém financování regionálního školství. Školy již nebudou dostávat finance podle počtu žáků, ale podle rozsahu výuky a odučených hodin. Nový systém by měl zohlednit rozdílnou velikost a oborovou strukturu škol, stejně jako finanční náročnost podpůrných opatření a rozdílnou platovou úroveň pedagogů.

Reforma poskytuje větší prostor například pro dělení tříd na skupiny, využití tandemové výuky nebo postupné snižování počtu žáků ve třídě. Reforma od ledna 2020 také upravuje minimální průměrný počet žáků ve třídě, který se týká úplných škol s nejvýše dvěma třídami v ročníku, a to z původních 17 žáků na 15.

Reforma při svém vzniku pamatovala také na dofinancování úvazků pedagogů, které vzniknou v souvislosti s připravovanou změnou financování, a to rozvojovým programem vyhlášeným na období září – prosinec 2019. Finance jsou určeny

základním a středním školám, které budou mít vytvořeno dostatečné materiální a personální zabezpečení (MŠMT, Novinky ve školním roce 2019/20, 2019).

Doposud byly školy financovány dle rozpočtu kraje pro jednotlivé školy. Tento rozpočet vycházel z rozpisu rozpočtu MŠMT, který kraje obdržely během ledna, a ke kterému si stanovily své krajské normativy. Na jejich základě pak byly rozepsány rozpočty pro jednotlivé školy. To vše probíhalo od února do dubna, kdy se také ředitelé dozvěděli, kolik peněz mají na zajištění výuky. Od roku 2020 ale bude rozpis většiny peněz pro jednotlivé školy provádět přímo MŠMT, a to již do konce ledna. Kraje pak budou tento rozpis pouze doplňovat o prostředky z krajských normativů. Ředitelé škol budou tedy již v lednu znát objem finančních prostředků, se kterými mohou disponovat, a díky tomu také maximální počet pedagogických i nepedagogických pracovníků včetně objemu peněz na platy (MŠMT, Startuje druhé kolo seminářů pro školy k reformě financování, 2019).

3.5 Maturitní zkouška

Maturitní zkouška je zkouška, která v České republice zakončuje úplné středoškolské vzdělání. Konání této zkoušky je povinnou součástí studia, její úspěšné složení je předpokladem k přijetí ke studiu na vysoké, nebo vyšší odborné škole. V případě nesložení maturitní zkoušky, má žák ukončeno středoškolské vzdělání bez maturity, které může prokázat vysvědčením z posledního ročníku. V případě úspěšného složení maturitní zkoušky, má žák ukončeno středoškolské vzdělání s maturitou, které může prokázat Vysvědčením o maturitní zkoušce.

Model maturitní zkoušky se opírá o platné právní předpisy – o školský zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášku č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů.

Maturitní zkouška se v současné době skládá ze dvou částí – společné (státní) a profilové (školní). Aby byla maturitní zkouška považována za úspěšně splněnou, musí žák úspěšně složit povinné zkoušky obou částí (CERMAT, Maturitní zkouška,

2019). Vzhledem k zaměření bakalářské práce je této problematice věnována samostatná kapitola.

4 Stávající podoba maturitní zkoušky a připravované změny

4.1 Společná část maturitní zkoušky

4.1.1 Stávající podoba společné části maturitní zkoušky

Do společné části maturitní zkoušky patří zkouška z českého jazyka a literatury, a zkouška z cizího jazyka, které mají charakter tzv. komplexní zkoušky, a to bez ohledu na to, zda jde o zkoušku povinnou nebo nepovinnou. Do společné části maturitní zkoušky dále patří zkouška z matematiky, která může být opět povinná či nepovinná, koná se však pouze formou didaktického testu.

V současnosti probíhají dílčí zkoušky konané formou písemné práce v rámci zkoušky z českého jazyka a literatury, a zkoušky z cizího jazyka v dubnových termínech, zkoušky ve formě didaktického testu pak probíhají na začátku května. V podzimním zkušebním období probíhají obě formy zkoušek v prvním zářijovém týdnu.

V případě neúspěchu žáka u povinné zkoušky společné části, vyloučení ze zkoušky či neuznání omluvy ze zkoušky, může žák konat opravnou zkoušku, a to nejvýše dvakrát z každé zkoušky. U komplexních zkoušek, tj. zkoušky z českého jazyka a literatury, a zkoušky z cizího jazyka koná žák pouze tu část zkoušky, v níž neuspěl. Neúspěšné pokusy jsou počítány za celou komplexní zkoušku, nejen za dílčí části. Neúspěch u jedné dílčí části tedy znamená vyčerpání jednoho pokusu pro celou komplexní zkoušku. V případě neúspěšně vykonané nepovinné zkoušky společné části se zkoušky neopravují (CERMAT, Maturitní zkouška, 2019).

Český jazyk a literatura

Struktura zkoušky z českého jazyka a literatury

- Jedná se o předmět náležející do společné části maturitní zkoušky, který je testován zkouškou komplexní, složenou ze tří dílčích zkoušek: didaktického testu, písemné práce a ústní zkoušky.
- Každá ze zkoušek ověřuje především ty znalosti a dovednosti, k jejichž ověřování je příslušná forma dílčí zkoušky nejvhodnějším evaluačním nástrojem.

- Zároveň se tímto minimalizuje nežádoucí překrývání působnosti jednotlivých dílčích zkoušek, k jistému průniku však dochází vždy, např. ve všech třech dílčích zkouškách by se měl absolvent vyjadřovat spisovně, a v souladu s jazykovými normami.
- Požadavky k maturitní zkoušce vymezuje Katalog požadavků zkoušek společné části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury.

Hodnocení společné části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury

- Didaktický test se vyhodnocuje centrálně v elektronické formě, písemné práce hodnotí hodnotitelé jmenovaní Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání, kteří jsou proškolenými a certifikovanými centrálními hodnotiteli písemných prací společné části maturitní zkoušky.
- Ústní zkoušku hodnotí dva certifikovaní hodnotitelé, kteří jsou jmenováni ředitelem školy. Celkový bodový zisk se vypočítává jako vážený průměr získaných procentních bodů všech 3 dílčích zkoušek, přičemž váhy jednotlivých zkoušek jsou 1 : 1 : 1.
- Pokud musí žák vykonat opravnou nebo náhradní zkoušku z českého jazyka a literatury, opakuje jen tu dílčí zkoušku, v níž neuspěl nebo ji nevykonal.

Cizí jazyk

Struktura zkoušky z cizího jazyka

- Cizí jazyk je předmět zařazený do společné části maturitní zkoušky. V současnosti mají absolventi na výběr z 5 cizích jazyků – anglický jazyk, francouzský jazyk, německý jazyk, španělský jazyk a ruský jazyk.
- Žák nemusí jazyk na škole studovat, zvolený jazyk však musí být na škole vyučován.
- Zkoušky jsou připravovány v jedné úrovni obtížnosti.
- Zkoušku z cizího jazyka nelze nahradit doložením jazykového certifikátu z úspěšně vykonané standardizované zkoušky.
- Maturitní zkouška z cizího jazyka má ve společné části maturitní zkoušky vždy charakter komplexní jazykové zkoušky. Není tedy rozhodující, zda je zkouška konána jako povinná či nepovinná. Skládá se ze tří povinných

dílčích zkoušek: didaktického testu, který obsahuje dva subtesty – čtení a poslech, písemné práce a ústní zkoušky.

Hodnocení společné části maturitní zkoušky z cizího jazyka

- Váha dílčích zkoušek při výsledném hodnocení je 2 : 1 : 1. Didaktický test kromě řečových dovedností ověřuje jazykovou kompetenci, písemná práce ověřuje písemný projev a ústní zkouškou jsou prověřovány řečové dovednosti.
- Váha didaktického testu v celkovém hodnocení je 50 %, časová dotace na poslech činí 40 minut, na čtení 60 minut. Váha písemné práce je 25 % a časová dotace činí 60 minut, váha ústní zkoušky je také 25 % s časovou dotací 15 minut.
- V případě že žák neuspěje u komplexní zkoušky z cizího jazyka, opakuje pouze dílčí zkoušku/y, u které neuspěl.
- Rozsah vědomostí a dovedností, které mohou být během zkoušky ověřovány, stanovuje Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy v katalogích požadavků zkoušek společné části maturitní zkoušky. Tyto požadavky vycházejí ze znění publikace Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment.

Matematika

Struktura zkoušky z matematiky

- Matematika je zkušební předmět zařazený do společné části maturitní zkoušky, z něhož absolvent může konat povinnou nebo nepovinnou zkoušku.
- Maturitní zkouška z matematiky ve společné části má podobu didaktického testu a trvá 120 minut.
- Žákům s priznaným uzpůsobením podmínek je čas prodloužen na základě doporučení školského poradenského zařízení dle zařazení.
- Na úpravu podmínek mají právo také osoby, které se vzdělávaly alespoň 4 roky v předcházejících 8 letech před příslušnou zkouškou ve škole mimo území České republiky. Tyto osoby musí požadavek na úpravu uvést na přihlášce k maturitní zkoušce, na základě čehož jim bude prodloužen čas na

vykonání didaktického testu o 10 minut a u zkoušky mohou používat překladový slovník.

Hodnocení společné části maturitní zkoušky z matematiky

Náplň maturitní zkoušky z matematiky stanovuje Katalog požadavků k maturitní zkoušce z matematiky. Ten v současné době uvádí pět základních kategorií kompetencí, které jsou pro úspěch u zkoušky zásadní: osvojení matematických pojmů a dovedností, matematické modelování, vymezení a řešení problému, komunikace a užití pomůcek. V Katalogu požadavků jsou také uvedeny jednotlivé tematické okruhy, základní specifikace zkoušky a příklady testových úloh pro zkoušku z matematiky. (CERMAT, Zkoušky společné části, 2019).

4.1.2 Připravované změny ve společné části maturitní zkoušky

Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy bylo v Plánu legislativních prací uloženo předložit vládě návrh novely zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Cílem je komplexní úprava modelu a hodnocení maturitní zkoušky. Od školního roku 2020/2021 by dle tohoto návrhu došlo k omezení zkoušek společné části maturitní zkoušky pouze na didaktické testy. Písemných práce a ústní zkoušky společné části maturitní zkoušky by byly převedeny do profilové části. Pro všechny obory vzdělání ukončené maturitní zkouškou by dále od roku 2021 byly povinné pouze 2 zkoušky - český jazyk a literatura a volitelný cizím jazykem nebo matematika.

Návrh novely dále navrhuje od školního roku 2020/2021 zrušit platnou, ale do 1. listopadu 2020 zatím neúčinnou právní úpravu. Podle této úpravy měly být povinné 3 zkoušky společné části maturitní zkoušky. Důvodem zrušení je zejména zavedení povinné zkoušky z matematiky, ve které přetrvává značná neúspěšnost, a to i přes to, že zatím se stále jedná o zkoušku konanou na základě výběru žáka, a navíc již byla přijata mnohá opatření ke zvýšení znalostí žáků. Největší obtíže činí aplikační úlohy a úlohy založené na logickém myšlení. Dle předkladatele je proto třeba nejprve pokračovat v systémové proměně výuky matematiky, a to zejména

zvyšovat matematické kompetence a schopnosti žáků, a procvičovat aplikaci úloh v praxi.

Od školního roku 2020/2021 návrh novely zavádí novou nepovinnou zkoušku společné části maturitní zkoušky, a to předmět s názvem „Matematika rozšiřující“.

Novela školského zákona by vstoupila v platnost od 1. října 2020, účinnost některých ustanovení by pak z legislativně technických důvodů byla posunuta na 1. listopadu 2020. Toto se týká například potřeby zrušení právní úpravy 3 povinných zkoušek společné části maturitních zkoušky k datu jejich účinnosti.

Novela počítá v případě přijetí návrhu zákona se snížením finančních nákladů a organizační náročnosti na straně Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání, a to o částku cca 21 mil. Kč. Naopak k navýšení nákladů dojde při zajištění zkoušky Matematika rozšiřující. Rozdíl mezi těmito finančními prostředky by měl činit cca 18, 655 mil. Kč, a v případě schválení novely bude navržen do rozpočtu Regionálního školství rozpočtové kapitoly 333 – MŠMT.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy připravilo v návrhu také kroky, kterými chce ovlivnit kvalitu vzdělávání v matematice:

- a) Podpora zvýšené míry dělení vyučovacích hodin matematiky.
- b) Revize rámcových vzdělávacích programů zaměřená na vyšší uplatnitelnost matematiky v běžném životě a praxi.
- c) Další vzdělávání pedagogických pracovníků a programy k podpoře výuky matematiky v krajských pracovištích NIDV.
- d) Zavedení metodických kabinetů v území v rámci projektu SYPO.
- e) Podporu nejohroženější skupiny žáků maturitních oborů vzdělání (PEDAGOGICKÉ INFO, Návrh novely školského zákona, 2019).

4.2 Profilová část maturitní zkoušky

Profilová část maturitní zkoušky je složena z 2 nebo 3 povinných zkoušek, jejichž počet stanovuje pro každý obor rámcový vzdělávací program. Každý žák má také možnost konat až 2 nepovinné profilové zkoušky. Nabídku povinných i nepovinných zkoušek určuje ředitel školy, který se řídí rámcovým a školním vzdělávacím programem. Rozhoduje zároveň také o formě, tématech a termínech konání.

Parametry profilové části musí být zveřejněny nejpozději 7 měsíců před konáním první profilové zkoušky.

Profilové zkoušky mohou mít několik forem. Jedná se o písemnou zkoušku, praktickou zkoušku, ústní zkoušku nebo maturitní práci s obhajobou. V rámci jedné zkoušky může být také zvolena kombinace dvou různých forem.

Profilová část maturitní zkoušky je považována za úspěšně vykonanou, pokud žák uspěje u všech povinných zkoušek. V případě neúspěchu má žák právo z předmětu, z něhož neuspěl, vykonat dvě opravné zkoušky.

V oborech vzdělávání, u kterých jsou stanoveny tři povinné profilové zkoušky, může ředitel školy rozhodnout o možnosti nahrazení jedné povinné profilové zkoušky z cizího jazyka výsledkem standardizované zkoušky, tzv. jazykovým certifikátem. Tento certifikát musí dokládat jazykové znalosti žáka minimálně na úrovni B1 podle Společného evropského referenčního rámce. Stejnou možnost má ředitel školy v případě nepovinné zkoušky profilové části (CERMAT, Zkoušky profilové části, 2019).

4.2.1 Stávající podoba profilové části maturitní zkoušky

Ve školním roce 2018/2019 byla profilová část maturitní zkoušky složena z 2 – 3 povinných zkoušek a max. 2 zkoušek nepovinných. Nabídku povinných i nepovinných zkoušek v současnosti stanovuje ředitel školy, při jejich výběru vychází z rámcového vzdělávacího programu a zejména ze školního vzdělávacího programu. Složení i forma profilových zkoušek musí korespondovat s profilem daného studijního oboru. Parametry zvolených profilových zkoušek musí být zveřejněny nejméně 7 měsíců před konáním první profilové zkoušky (CERMAT, Zkoušky profilové části, 2019).

4.2.2 Připravované změny profilové části maturitní zkoušky

Dle návrhu novelizace zákona by mělo od školního roku 2020/2021 dojít k převedení písemných prací a ústních zkoušek společné části maturitní zkoušky do profilové části maturitní zkoušky. Nabídka povinných i nepovinných předmětů zůstává

i nadále v kompetenci ředitele školy, a musí korespondovat s náplní daného studijního oboru.

Aby žák vykonal maturitní zkoušku úspěšně, musí úspěšně vykonat obě části maturitní zkoušky – jak společnou část, tak také profilovou. Hodnocení didaktických testů společné části maturitní zkoušky je v současné chvíli zvažováno dvěma způsoby. První variantou je, že hodnocení didaktických testů bude probíhat formou USPĚL/NEUSPĚL, to znamená, že hodnocení bude mít vypovídací hodnotu, zda žák dosáhl centrálně stanovené hranice úspěšnosti. Konkrétní bodové hodnocení v procentech bude uváděno pouze v protokolu o výsledcích didaktických testů žáka. Profilová část maturitní zkoušky bude hodnocena standardními stupni prospěchu. Druhou variantou je hodnocení didaktických testů stupněm prospěchu dle centrálních kritérií.

Způsob hodnocení bude upraven v prováděcím právním předpisu. Tím je vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů (PEDAGOGICKÉ INFO, Návrh novely školského zákona, 2019).

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Vlastní šetření

5.1 Charakteristika regionu

Centrem regionu Žatecko je, jak již napovídá jeho název, město Žatec. Jeho rozloha je 29 189,93 ha a počet obyvatel v roce 2019 přesahoval 9 000. Region je položen kolem 200 m n. m. a nachází se v západní a jihozápadní části okresu Louny.

Regionem protéká řeka Ohře spolu se svými přítoky Chomutovkou, Hutnou, Libocí a Blšankou. Dopravní infrastruktura je zajištěna silnicí Plzeň - Most a v severní části silnicí Chomutov – Praha, které doplňují železnice Plzeň - Žatec a Chomutov - Praha. Region Žatecko sousedí na východě s Lounskem, na západě s Chomutovskem, na jihozápadě s Podbořanskem a v severní části s Mosteckem. Přírodní jižní a jihovýchodní hranice je tvořena přírodním parkem Džbán, severovýchodní potom Českým středohořím.

Region Žatecko byl založen v únoru roku 2000 obcemi Bitozeves, Blažim, Liběšice, Libočany, Nové Sedlo, Staňkovice a Výškov. K nim se v dalších letech připojily obce Měcholupy, Čeradice, Deštnice, Holedeč, Libořice, Lišany, Tuchořice, Žíželice, Lenešice a jako poslední Zálužice. V současné době region sdružuje 17 obcí, které mají včetně obcí přidružených celkem 52 částí. Sídlem regionu jsou Staňkovice.

Oblast regionu Žatecko patří díky úrodné půdě k nejdříve osídleným oblastem České republiky. Znamky prvního osídlení se zde datují již do 6. století, tedy do příchodu Slovanů na území Čech. Od 11. do 13. století bylo Žatecko provincií, která byla spravována z žateckého hradu. Důležitým centrem byl v té době také benediktinský klášter Panny Marie v Postoloprtech. V polovině 13. stol. vzniká také královské město Žatec, které se později stává centrem regionu.

Zdrojem obživy bylo díky úrodné půdě hlavně pěstování chmele, obilovin a vína, významnou roli hrála také obchodní cesta z Prahy přes Žatec a Cheb do Norimberku, která je již dnes minulostí, zaměření regionu na zemědělství však přetrvává (MIKROREGION ŽATECKO, Mikroregion Žatecko, 2019).

5.2 Charakteristika vybrané školy

5.2.1 Historie školy

Obchodní akademie a Střední odborná škola zemědělská a ekologická Žatec vznikla 1. září roku 2011 sloučením Zemědělské školy a Obchodní akademie v Žatci.

Počátek historie Zemědělské školy v Žatci se datuje do roku 1895, kdy je pod názvem Zimní zemědělská škola spojen s rozvojem chmelařství. Zásluhy na založení školy patří “Zemědělskému a lesnickému spolku pro Žatec a Postoloprty”, založenému v roce 1870. V květnu roku 1895 byly schváleny stanovy školy a od 20. listopadu 1895 bylo zahájeno vyučování, které až do roku 1945 probíhalo ve dvou zimních semestrech. Školní rok začínal 1. listopadu a končil 31. března, druhý semestr potom končil v polovině června. Po druhé světové válce byla škola změněna na českou Rolnickou školu chmelařskou, a spolu se změnou názvu došlo také k převodu školy na celoroční provoz. K další změně názvu pak dochází v roce 1954, kdy se škola mění na Zemědělskou mistrovskou školu, obor chmelařství, a v roce 1958, kdy byla zřízena čtyřletá Střední zemědělská technická škola, se studiem již zakončeným maturitní zkouškou. V dalších letech byl název školy změněn ještě několikrát - r. 1984 Střední zemědělská škola, r. 1993 Střední zemědělská a rodinná škola, do roku 2011 Střední škola zemědělská a ekologická, zaměření a organizace školy a školního roku však již zůstala nezměněna.

Obchodní akademie v Žatci sídlí v budovách postavených v roce 1926 jako Státní učitelský ústav, jehož úkolem bylo posílit české školství v pohraničí. Během války sloužily budovy přechodně jako lazaret pro německé, později sovětské vojáky, aby se do nich výuka opět vrátila a v letech 1945 – 1948 zde probíhá čtyřleté studium Vyšší školy výživy. Od roku 1948 zde pak sídlí Vyšší hospodářská škola, která poskytuje čtyřleté studium, a Hospodářská škola, která naopak poskytuje studium dvouleté. V letech 1960 – 1990 nesla škola název Střední ekonomická škola, která poskytovala čtyřleté studium v oboru všeobecná ekonomika, a Ekonomická škola, poskytující dvouleté studium v oboru hospodářská administrativa. V roce 1990 pak dochází k poslední změně názvu, o to na Obchodní akademii se čtyřletým studiem (webové

stránky Obchodní akademie a Střední odborné školy zemědělské a ekologické, 2019).

5.2.2 Nabízené obory vzdělávání

Obchodní akademie a Střední odborná škola zemědělská a ekologická nabízí v současné době několik maturitních i nematuritních oborů vzdělávání. Kromě kvalitní výuky teoretických znalostí klade škola také velký důraz na získávání odborných kompetencí. Teoretické vyučování probíhá v moderně vybavených učebnách a praktická výuka je realizována ve výukových polygonech včetně odborného výcviku v reálném prostředí spolupracujících firem, které patří k významným zaměstnavatelům regionu. Škola zajišťuje také odborné stáže a praxe žáků, a to i u renomovaných firem mimo region či hranice České republiky. Škola se snaží k žákům přistupovat individuálně, umožňuje jim zapojení do motivačních programů, a programů určených k zisku odborných kompetencí a jejich certifikátů. Tím se značně rozšiřují možnosti využitelnosti absolventa školy pro následné zaměstnání a zvyšuje jeho konkurenceschopnost na trhu práce. U některých oborů škola realizuje také motivační a prospěchová stipendia, která jsou podporována zřizovatelem a některými významnými zaměstnavateli (webové stránky Obchodní akademie a Střední odborné školy zemědělské a ekologické, 2019).

V současné době škola nabízí čtyři maturitní a jeden učební obor. Mezi maturitní obory patří:

- **Obchodní akademie** – Obor je určen pro studenty se zájmem o středoškolské odborné vzdělání. Je zaměřený na ekonomiku a podnikání s profilací na finanční podnikání nebo mezinárodní vztahy. Studium probíhá denní formou, je čtyřleté a zakončené maturitou. Absolvent se kromě případného dalšího studia na vysoké škole může uplatnit také jako ekonom, účetní, finanční referent, mzdový referent, referent marketingu, statistik, personalista, asistent, administrativní pracovník, sekretářka, obchodní zástupce, referent ve státní správě, bankovní a pojišťovací pracovník a v dalších ekonomicko-administrativních funkcích a pozicích. Absolvent je schopen používat dva cizí jazyky, ovládat programové vybavení počítače při řešení ekonomických úloh či samostatně vést účetnictví.

- **Ekonomické lyceum** - Obor určený pro studenty s cílem pokračovat ve studiu na ekonomických, právnických a sociálních fakultách či na vyšších odborných školách zaměřených např. na ekonomiku, podnikání, finančníctví, veřejnou správu, služby apod. Absolvent během studia získá všeobecné dovednosti, vědomosti a návyky, ale také základy odborného ekonomicko-právního vzdělávání. To by mělo být dobrým předpokladem pro dobré uplatnění na trhu práce, ale také pro zahájení vlastního podnikání. Absolventi se uplatní např. ve výrobních podnicích, službách, cestovním ruchu, v organizacích veřejné správy apod., může také vykonávat dílčí analytické, organizační, administrativní, sekretářské, poradenské a další činnosti.
- **Agropodnikání** - Výuka v tomto oboru je zaměřena na všeobecně vzdělávací předměty a cizí jazyk, ale také na klasické zemědělské předměty, výpočetní techniku, ekonomiku a mechanizační a dopravní prostředky. Má několik zaměření:

Tvorba a údržba zahrad (vazba a aranžování) - zemědělská výuka je rozšířena o předměty zaměřené na navrhování a úpravu zahrad – geodézii, sadovnickou tvorbu (navrhování zahrad pomocí počítače), drobné zemědělské a zahradní stavby. Potřebnou znalost dřevin a květin pro danou výsadbu zajišťují předměty dendrologie a květinářství. Praxe je více zaměřena na pěstování, výsadbu a údržbu dřevin a květin, na vázání a aranžování květin, a na terénní úpravy zahrad. Součástí studia je i příprava k získání řidičského oprávnění na osobní automobil a traktor.

Agroturistika – chov koní - studium je rozšířeno o výuku druhého cizího jazyka a výuku předmětů souvisejících s poskytováním ubytovacích, stravovacích a dalších služeb na venkově v jednoduchém rozsahu. Absolventi získávají též přehled o základech zemědělské činnosti, v chovu koní je výuka zaměřena také na chovatelství a jezdeckví. Mezi výběrové předměty tohoto zaměření patří: Praxe v agroturistice, Ubytovací služby, Stravovací služby, Agroturistika, Regionální turistika. Chov koní, Zoohygiena, Jezdeckví a jezdecká praxe.

Kynologie - studium je zaměřeno na chov psů, canisterapii, sportovní, služební a společenskou kynologii. Odborný předmět Kynologie je zařazen

do výuky od druhého ročníku. Absolventi získají během studia vědomosti o využití psa v různých odvětvích kynologie, seznámí se s Mezinárodní kynologickou federací FCI a jejím posláním, a také s danými zákony, vyhláškami a dalšími předpisy České republiky. Pochopí princip spolupráce s orgány veterinární správy a ochrany zvířat. V předmětu Zoohygiena a prevence se seznámí prevencí nemocí a základy léčby psů.

- **Sociální činnost** - Absolventi tohoto oboru se uplatňují jako pracovníci sociálních služeb v ambulancích či pobytových zařízeních, a také v oblasti poskytování terénních služeb, při poskytování sociální pomoci dětem i dospělým. Během studia získávají vědomosti a dovednosti potřebné k zajišťování přímé péče a osobní asistence klientům, pro podporu jejich soběstačnosti a sociální aktivizaci, ale také pro organizaci managementu sociálních služeb. Absolvent tohoto oboru je také odborně způsobilý pro vykonávání vázané živnosti Péče o dítě do tří let věku v denním režimu.

Učební obor škola poskytuje v současnosti pouze jeden, a to

- **Elektromechanik pro zařízení a přístroje** - Jedná se o tříletý učební obor s uplatněním v oborech používajících elektrotechnická a elektronická zařízení, v podnicích a soukromé sféře používající při výrobě automatizované výrobní linky a automatizované výrobní procesy. Dále při opravách elektrotechnických a elektronických zařízení, nebo ve firmách zabývajících se přenosem informací a dat. Absolventi tohoto oboru se mohou uplatnit například jako kontrolori, opraváři, údržbáři či provozní technici elektrotechnických zařízení (webové stránky Obchodní akademie a Střední odborné školy zemědělské a ekologické, 2019).

5.2.3 Statistika úspěšnosti u maturitních zkoušek

Na Obchodní akademii a Střední odborné škole zemědělské a ekologické Žatec lze v současnosti konat maturitní zkoušku ve čtyřech oborech, z nichž jeden byl v minulosti rozdělen na dva samostatné. Jedná se o obor Agropodnikání a Ekologie a životní prostředí. Naopak obor Veřejnoprávní činnost je na škole nový a maturitní zkouška se z něj poprvé skládala v roce 2019.

Z níže přiložených tabulek jde tedy usuzovat, že v oboru Agropodnikání a Ekologie a životní prostředí docházelo v posledních pěti letech k postupnému nárůstu počtu absolventů přihlášených k maturitní zkoušce, a to i přes absenci předmětu Ekologie a životní prostředí v roce 2018. Naopak k postupnému úbytku zájemců dochází v oboru Ekonomické lyceum, a s výjimkou roku 2017 také v oboru Obchodní akademie. V posledním roce lze však předpokládat, že potenciální studenti oboru Obchodní akademie mohou být zařazeni do studia oboru Veřejnoprávní činnost.

Z výsledků maturitních zkoušek posledních pěti let lze také vyčíst klesající tendenci počtu absolventů, kteří maturitní zkoušku nevykonali úspěšně, nebo se k jejímu konání vůbec nedostavili. Naopak stoupající tendenci vykazuje, kromě roku 2018 kdy došlo k mírnému poklesu, celkový počet absolventů, kteří se v daném roce k vykonání maturitní zkoušky přihlásili. Také celkové procento absolventů s úspěšně vykonanou maturitní zkouškou v posledních pěti letech postupně stouvalo. Zatímco v roce 2015 činil podíl absolventů s úspěšně vykonanou maturitní zkouškou 72 %, v roce 2017 to již bylo 78 %, v roce 2018 79 % a v roce 2019 dokonce 80 %. K jedinému propadu došlo v roce 2016, kdy celkový podíl absolventů úspěšných u maturitní zkoušky činil pouze 65 %. Naopak klesající tendenci má počet absolventů, kteří u maturitní zkoušky prospěli s vyznamenáním. V roce 2015 se jednalo o šest studentů, v roce 2019 však již pouze o jediného (Výroční zpráva Obchodní akademie a Střední odborné školy zemědělské a ekologické, 2019).

Tabulka 2: Výsledky maturitní zkoušky 2019

Obor	Přihlášeno k MZ	Vykonalo úspěšně	Nevykonalo úspěšně	Nekonalo MZ
Obchodní akademie	13	9	1	3
Veřejnosprávní činnost	15	12	2	1
Ekonomické lyceum	14	12	2	0
Agropodnikání a Ekologie a životní prostředí	29	24	4	1
Celkem	71	57	9	5

Zdroj: Výroční zpráva Obchodní akademie a Střední odborné školy zemědělské a ekologické, 2019

- Jeden absolvent prospěl s vyznamenáním, a to v oboru Agropodnikání a Ekologie a životní prostředí.

Tabulka 3: Výsledky maturitní zkoušky 2018

Obor	Přihlášeno k MZ	Vykonalo úspěšně	Nevykonalo úspěšně	Nekonalo MZ
Obchodní akademie	17	15	1	1
Ekonomické lyceum	22	20	1	1
Agropodnikání	19	11	8	0
Celkem	58	46	10	2

Zdroj: Výroční zpráva Obchodní akademie a Střední odborné školy zemědělské a ekologické, 2019

- Tři absolventi prospěli s vyznamenáním, a to v oboru Ekonomické lyceum.

Tabulka 4: Výsledky maturitní zkoušky 2017

Obor	Přihlášeno k MZ	Vykonalo úspěšně	Nevykonalo úspěšně	Nekonalo MZ
Obchodní akademie	28	18	6	4
Ekonomické lyceum	22	22	0	0
Agropodnikání	10	8	2	0
Ekologie a životní prostředí	9	6	3	0
Celkem	69	54	11	4

Zdroj: Výroční zpráva Obchodní akademie a Střední odborné školy zemědělské a ekologické, 2019

- Pět absolventů prospělo s vyznamenáním, a to 3 v oboru Ekonomické lyceum, 1 v oboru Ekologie a životní prostředí a 1 v oboru Obchodní akademie.

Tabulka 5: Výsledky maturitní zkoušky 2016

Obor	Přihlášeno k MZ	Vykonalo úspěšně	Nevykonalo úspěšně	Nekonalo MZ
Obchodní akademie	22	10	7	5
Ekonomické lyceum	31	27	1	3
Agropodnikání	16	8	7	1
Celkem	69	45	15	9

Zdroj: Výroční zpráva Obchodní akademie a Střední odborné školy zemědělské a ekologické, 2019

- Dva absolventi prospěli s vyznamenáním, a to v oboru Ekonomické lyceum.

Tabulka 6: Výsledky maturitní zkoušky 2015

Obor	Přihlášeno k MZ	Vykonalo úspěšně	Nevykonalo úspěšně	Nekonalo MZ
Obchodní akademie	25	16	3	6
Ekonomické lyceum	25	22	2	1
Agropodnikání	16	10	5	1
Celkem	66	48	10	8

Zdroj: Výroční zpráva Obchodní akademie a Střední odborné školy zemědělské a ekologické, 2019

- Šest absolventů prospělo s vyznamenáním, a to 4 v oboru Ekonomické lyceum a 2 v oboru Obchodní akademie.

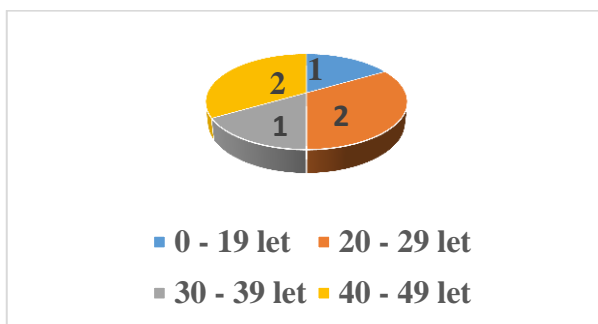
5.3 Vlastní šetření

5.3.1 Realizace individuálních rozhovorů s pedagogy

V rámci vlastního šetření bylo uskutečněno celkem 7 individuálních rozhovorů s pedagogy Obchodní akademie a Střední odborné školy zemědělské a ekologické v Žatci. Tři z nich byli vyučujícími předmětů, které jsou realizovány v rámci společné části maturitní zkoušky (dále MZ), čtyři byli vyučujícími odborných předmětů. Otázky byly zaměřené na problematiku státní maturity a její realizace v praxi. Zohledněna byla délka praxe, a tím i možnost srovnání podoby maturitní zkoušky v minulosti a v současnosti. Autentické prepisy rozhovorů jsou umístěny v Příloze 3.

5.3.2 Zhodnocení výsledků individuálních rozhovorů

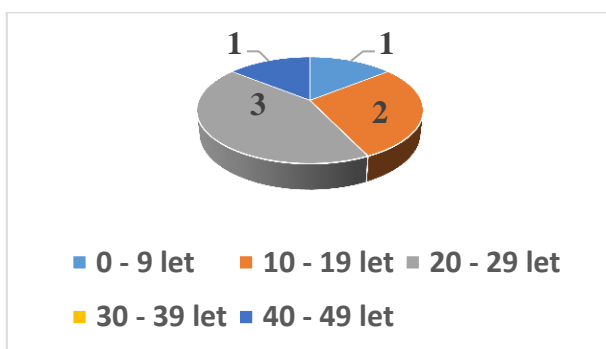
Graf 1: Délka pedagogické praxe respondentů

Zdroj: vlastní šetření

- Všichni dotázaní respondenti pracují ve školství již mnoho let. Nejdelší dobou práce ve školství je 48 let, průměrná doba práce dotázaných respondentů ve školství je pak 33 let.

Graf 2: Délka pedagogického působení respondentů na Obchodní akademii a Střední odborné škole zemědělské a ekologické

Zdroj: vlastní šetření

- Všichni respondenti pracují na Obchodní akademii a Střední odborné škole zemědělské a ekologické Žatec dlouhodobě, dva z nich dokonce po celou dobu svého pedagogického působení. Celkově lze tedy říci, že všichni respondenti jsou zkušenými pedagogy s velkou praxí, kteří jsou schopni zhodnotit současný stav středního vzdělávání a také podobu maturitní zkoušky.

Graf 3: Odpověď na otázku: „Bylo zavedení státní maturitní zkoušky dobrým nápadem?“

Zdroj: vlastní šetření

- Jednou z hlavních otázek individuálního rozhovoru bylo zhodnocení, zda byla myšlenka státní maturity dobrý nápad. Zde se názory respondentů značně lišily. Tři respondenti zhodnotili myšlenku státní maturity jako dobrou, další dva potom jako dobrou, ale špatně realizovanou v praxi. Jeden respondent myšlenku kladně nehodnotí, a jeden vyjádřil nutnost nějakého druhu srovnání, pozastavil se však nad otázkou, zda toto splňuje právě maturita.

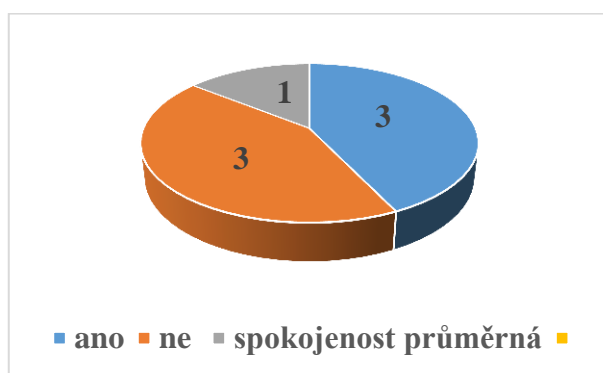
Graf 4: Odpověď respondentů na otázku „Projevilo se zavedení státní maturitní zkoušky v počtu hodin Vámi vyučovaného předmětu?“

Zdroj: vlastní šetření

- Šest respondentů uvedlo, že hodinová dotace jejich předmětů se nijak nezměnila, i když někteří by to dle svého názoru pro svůj předmět potřebovali počet hodin navýšit, jeden respondent – učitel odborného předmětu – naopak uvedl, že k úpravě počtu hodin došlo na škole, kde působil předtím a došlo zde ke snížení počtu hodin.

Graf 5: Odpověď na otázku „Jste spokojen/a se současnou podobou maturitní zkoušky?“

Zdroj: vlastní šetření

- Tři respondenti vyjádřili spokojenost a tři naopak nespokojenost, jeden je spokojen průměrně.

Na tuto otázku navazoval dotaz na **konkrétní změny k lepšímu či horšímu, ke kterým podle respondentů během 9 let realizace maturitní zkoušky došlo.**

- Zde se nejčastěji jako negativní hodnocení objevovala stejná úroveň maturit pro gymnázia a odborné školy, a také problematika plánovaného zavedení povinné státní maturity z matematiky, která dle jednoho z respondentů nebyla dostatečně konzultována se školami.
- Jako změny k horšímu se objevily také náročné testy, nejasné otázky, dlouhé texty a tím následně větší ztráta času, nebo vysoká administrativní, časová i organizační zátěž pro školy.
- Jako problém se dle respondentů jeví také více otevřených úloh, které činí žákům problémy, či dlouhé testy, u nichž mají žáci problém udržet pozornost, a v neposlední řadě také časté řešení těchto problémů – prodlužování doby poskytnuté žákům na řešení, namísto vypuštění některých úloh.

- Kladně naopak bylo hodnoceno odstranění prvotních problémů špatně nastavených 2 úrovní, postupné „zaběhnutí“ administrace a zrušení požadavku na opakování celé zkoušky při neúspěchu z dílčí části.

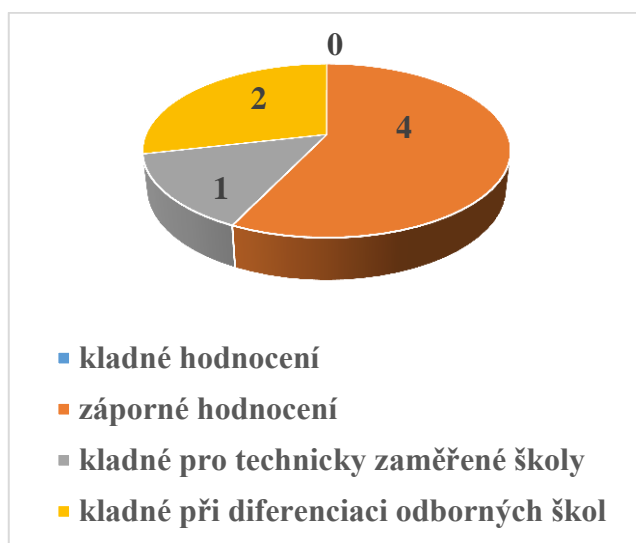
Graf 6: Odpověď na otázku: „Jak hodnotíte skutečnost, že společná část maturitní zkoušky má stejnou náročnost pro gymnázia a odborné školy?“

Zdroj: vlastní šetření

- Všichni respondenti se shodli na negativním hodnocení skutečnosti, že společná část maturitní zkoušky má stejnou náročnost pro gymnázia a odborné školy. Vidí to jako velkou diskriminaci odborných škol, na kterých se maturuje z více odborných předmětů než na gymnáziích, kde je naopak předpoklad dalšího studia na VŠ, a tedy zvládnání velkého množství teorie. Tomu by měla odpovídat rozdílná náročnost na obsah maturitní zkoušky.
- Jeden z respondentů tuto skutečnost označil také jako krok zpět, alespoň pro gymnázia.

Graf 7: Odpověď na otázku: „Je podle Vás možné zavedení povinné maturitní zkoušky z matematiky dobrou myšlenkou?“

Zdroj: vlastní šetření

- Více než polovina dotázaných dále uvedla, že možné zavedení povinné maturitní zkoušky z matematiky nevidí jako dobrou myšlenku, dva uvedli v případě jejího zavedení nutnost diferenciaci obsahu pro odborné školy. Jeden z respondentů se domnívá, že maturita z matematiky by měla být povinná pouze pro školy technického zaměření.

V závěru individuálního rozhovoru dostal každý z respondentů možnost uvést **vlastní podnět či nápad, který by uvítal v rámci maturitní zkoušky**. Zde se objevily tyto návrhy:

- Sjednotit jednotné státní maturity z českého jazyka a cizího jazyka v rozsahu větší slohové práce na volitelné téma.
- Opravování testů ponechat v gesci CERMATU, písemné práce nechat opravovat učitelem na dané škole.
- Mezi návrhy byla zmíněna také potřeba upravit osnovu ústní maturitní zkoušky z českého a anglického jazyka a snížit množství bodovaných kritérií, kterých je v současné době moc, a i s průměrným žákem je problém všechny zvládnout probrat ve vymezeném patnáctiminutovém limitu.
- Zavedení dvou úrovní náročnosti – pro gymnázia a odborné školy, a to u všeobecně-vzdělávacích předmětů.

- Případnou povinnou matematiku zařadit na všechny střední školy, ale rozdílně pojatou, a s promyšlenou koncepcí výuky, pro odborné školy dát méně úloh, zkrátit čas, zaměřit se na základní učivo a jeho využití v praktických výpočtech.
- Z návrhů vyplynula také souvislost se změnami v organizaci školy - školy by neměly být nuceny přijímat žáky, kteří nemají ke studiu předpoklady.
- Jedním z návrhů bylo také posunutí termínu 2. pololetí, které v současnosti trvá maximálně 2,5 měsíce, což je dle jednoho z dotázaných málo.

5.4 Vlastní doporučení

Během vlastního šetření v rámci zpracovávání bakalářské práce jsem vedla několik rozhovorů s kolegy na téma středního školství, výuky v něm a zejména podoby maturitní zkoušky. Pracuji ve školství dvanáct let, a to po celou dobu na této škole. Ve většině bodů se shoduji s respondenty, a to zejména v představě o podobě maturitní zkoušky. Mezi má doporučení patří následující:

- Myslím, že by měla být rozlišena úroveň a obtížnost pro gymnázia a pro odborné školy.
- V případě odborných škol by měl být kladen důraz na praktické předměty, jejichž výuka výrazně pomáhá k následnému uplatnění absolventů v praxi a na trhu práce.
- Také v rámci ostatních předmětů by mělo být stěžejním bodem uvedení osvojeného učiva do praxe, zatímco gymnázia by měla představovat přípravu pro další studium, a být tedy více zaměřena na teorii. Toto by se mělo projevit také v podobě zadávaných úkolů, kde by jistě prospělo zestručnění, konkretizace a omezení obsáhlých textů. Na přípravě úloh by se měli podílet zkušení vyučující, kteří žáky připravují k maturitní zkoušce již mnoho let, a kteří by také byli schopni nově zpracované úlohy pilotně ověřit v praxi.
- Jako další krok bych viděla testaci nových úloh na dalších školách různého zaměření, a teprve po odstranění všech případných nedostatků uvedení tohoto modelu do praxe maturitní zkoušky.

- Důležitý bod spatřuji také v úpravě hodinové dotace jednotlivých předmětů, která by měla být upravena dle zaměření školy. Odborné školy by tak získaly navýšení hodinové dotace odborných předmětů a praxí, gymnázia by se naopak mohla více zaměřit na teoretickou přípravu žáků na další studium.

Během rozhovorů byla nadnesena také otázka povinné maturitní zkoušky z matematiky, kde též souhlasím s názorem respondentů a doporučuji:

- Zkouška z matematiky by měla být povinná pro gymnázia a technicky zaměřené školy či obory, v případě ostatních škol by měli mít žáci možnost volby.

S úspěšností maturitní zkoušky souvisí i kvalita žáků přijímaných na střední školy. Ohledně této problematiky mám tyto návrhy:

- Do roku 2020 školy přijímaly všechny žáky s rozdílnými předpoklady, a to z toho důvodu, že financování školy se odvíjelo od počtu vzdělávaných žáků. Je otázkou, zda změna financování v tomto směru přinese změnu. Ta se případně projeví až po roce 2020.
- Pokud by školy nebyly závislé na počtu žáků, na významu by zde získaly i jednotné přijímací zkoušky, které jsou nyní spíše formalitou.
- Jako velmi důležitý bod pro úspěšnou realizaci státní maturity jako srovnávacího mechanismu úspěšnosti absolventů a efektivnosti výuky vidím znovuotevření problematiky inkluze.
- Především ze strany MŠMT by měla být více propagována myšlenka, že ne každý musí docílit maturity, zvláště v době, kdy se v médiích objevují informace o nedostatku kvalitních absolventů odborných učilišť.

,

ZÁVĚR

Bakalářská práce na téma „Názory pedagogů středních škol na vybrané problémy“ se zabývala současnou podobou státní maturitní zkoušky.

V teoretické části práce vysvětluje základní pojmy a přibližuje vzdělávací systém v České republice. Podrobně je představena aktuální podoba státní maturitní zkoušky, její dělení na společnou a profilovou část, jsou uvedeny předměty, které do nich náleží a také chystané změny. Přiblížen je také systém hodnocení a vykonávání opravných zkoušek. Teoretická část se zabývá také plánovanou státní maturitní zkouškou z matematiky a jejím zavedením do praxe. V této části práce byla využita metoda analýzy informací z dostupných zdrojů, a to tištěných i elektronických.

V praktické části se práce bylo nejprve představeno místo šetření – Obchodní akademie a Střední odborná škola zemědělská a ekologická, p. o., v Žatci. V této části práce byly zjišťovány názory pedagogů s dlouholetou praxí na současnou podobu maturitní zkoušky a na plánované zavedení povinné maturitní zkoušky z matematiky, a to s využitím metody individuálních rozhovorů. Pro doplnění představy o maturitních zkouškách na vybrané škole byly využity statistiky úspěšnosti žáků v jednotlivých letech.

Informace získané z individuálních rozhovorů byly prezentovány ve formě grafů. S využitím metody analýzy a komparace byly pak použity pro vlastní doporučení. Mezi ta patří především dvojí úroveň obtížnosti – pro gymnázia a odborné školy, a to u jazyků i matematiky, které by mělo být podpořeno důslednou přípravou, a to přípravou testů a jejich ověření. Matematika by neměla být povinná, žáci by měli mít možnost volby. Zásadní změnou k lepšímu by byla účinnost a efekt nového financování škol, při kterém by školy nebyly závislé na počtu žáků pro své financování.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

MONOTEMATICKÉ PUBLIKACE

KALHOUS, Zdeněk, OBST, Otto a kol. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2009. 447 s. ISBN 978-80-7367-571-4.

SLAVÍK, Milan a MILLER, Ivan. *Oborová didaktika pro zemědělství, lesnictví a příbuzné obory*. 3. vydání. Textová studijní opora. Praha: ČZU v Praze, IVP, 2012. 136 s. ISBN 978-80-213-2277-6.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, a. s., 2007. 328 s. ISBN 978-80-247-1821-7.

VOTAVA, Jiří. *Úvod do pedagogiky*. 1. vydání. Praha: ČZU, IVP, 2011. 204 s. ISBN 978-80-213-2229-5.

VOTAVA, Jiří. *Teoretické základy didaktiky pro střední odborné vzdělávání*. 1. vydání. Praha: ČZU IVP. 2018. 112 s. ISBN 978-80-213-2859-4.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

CERMAT. *Jednotná přijímací zkouška 2020*. [online]. [cit. 2019-11-11]. Dostupné z: <https://prijimacky.ceremat.cz/menu/jednotna-prijimaci-zkouska-2019>

CERMAT. *Maturitní zkouška*. [online]. [cit. 2019-09-11]. Dostupné z: <https://maturita.ceremat.cz/menu/maturitni-zkouska-2019>

CERMAT. *Maturitní zkouška*. [online]. [cit. 2019-11-19]. Dostupné z: <https://maturita.ceremat.cz/menu/maturitni-zkouska-2020/zkousky-spolecne-casti>

CERMAT. *Zkoušky profilové části*. [online]. [cit. 2019-09-22]. Dostupné z: <https://maturita.ceremat.cz/menu/maturitni-zkouska-2019/zkousky-profilove-casti>

CERMAT. *Zkoušky společné části*. [online]. [cit. 2019-09-10]. Dostupné z: <https://maturita.ceremat.cz/menu/maturitni-zkouska-2019/zkousky-spolecne-casti>

EURYDICE. *Stupně vzdělávacího systému*. [online]. [cit. 2019-8-28]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/czech-republic_cs

INFOABSOLVENT. *Co jsou rámcové a školní vzdělávací programy*. [online]. [cit. 2019-12-07]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Rady/Clanek/7-0-13>

MIKROREGION ŽATECKO. *Mikroregion Žatecko*. [online]. [cit. 2019-12-28]. Dostupné z: <http://www.mikroregion-zatecko.cz/mrg-zatecko/>

MŠMT. *Bílá kniha*. [online]. [cit. 2019-12-07]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/bila-kniha-narodni-program-rozvoje-vzdelavani-v-ceske-republice-formuje-vladni-strategii-v-oblasti-vzdelavani-strategie-odrazi-celospolecenske-zajmy-a-dava-konkretni-podnety-k-praci-skol>

MŠMT. *Novinky ve školním roce 2019/20*. [online]. [cit. 2019-10-18]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/novinky-ve-skolnim-roce-2019-2020?highlightWords=reforma+financov%C3%A1n%C3%AD+st%C5%99edn%C3%ADch+%C5%A1kol>

MŠMT. *Startuje druhé kolo seminářů pro školy k reformě financování*. [online]. [cit. 2019-11-10]. Dostupné z:

<http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/startuje-druhe-kolo-seminaru-pro-skoly-k-reforme-financovani?highlightWords=reforma+financov%C3%A1n%C3%AD+st%C5%99edn%C3%ADch+%C5%A1kol>

MŠMT. *Strategie vzdělávací politiky 2020*. [online]. [cit. 2019-09-18]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-vzdelavaci-politiky-2020-1>

NÚV. *Pojetí Odborné vzdělávání*. [online]. [cit. 2019-11-15]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/P_KAP/ke_stazeni/pojeti/P_KAP_Pojeti_Odborne_vzdelavani.pdf

NÚV. *Střední vzdělávání*. [online]. [cit. 2019-08-30]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/stredni-vzdelavani>

OBCHODNÍ AKADEMIE A STŘEDNÍ ODBORNÁ ŠKOLA ZEMĚDĚLSKÁ A EKOLOGICKÁ ŽATEC. *Historie*. [online]. [cit. 2019-12-29]. Dostupné z: <https://www.oazszatec.cz/historie/>

OBCHODNÍ AKADEMIE A STŘEDNÍ ODBORNÁ ŠKOLA ZEMĚDĚLSKÁ A
EKOLOGICKÁ ŽATEC. *Nabídka oborů*. [online]. [cit. 2019-12-29]. Dostupné z:

<https://www.oaszatec.cz/nabidka-oboru/>

OBCHODNÍ AKADEMIE A STŘEDNÍ ODBORNÁ ŠKOLA ZEMĚDĚLSKÁ A
EKOLOGICKÁ ŽATEC. *O škole*. [online]. [cit. 2019-12-29]. Dostupné z:

<https://www.oaszatec.cz/o-skole/>

OBCHODNÍ AKADEMIE A STŘEDNÍ ODBORNÁ ŠKOLA ZEMĚDĚLSKÁ A
EKOLOGICKÁ ŽATEC. *Výroční zprávy*. [online]. [cit. 2019-12-31]. Dostupné z:

<https://www.oaszatec.cz/vyrocnizpravy/>

PEDAGOGICKÉ INFO. *Návrh novely školského zákony*. [online]. [cit. 2019-09-29].
Dostupné z: <http://www.pedagogicke.info/2019/03/navrh-novely-skolskeho-zakona-komplexni.html>

RVP METODICKÝ PORTÁL INSPIRACE A ZKUŠENOSTI UČITELŮ.

Kurikulum. [online]. [cit. 2019-09-25]. Dostupné z:

https://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/K/Kurikulum

SCIO. *Přijímací zkoušky na SŠ*. [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z:

https://www.scio.cz/prijimaci-zkousky-na-ss/informace-o-prijimacich-zkouskach/?gclid=Cj0KCQiA2vjuBRCqARIsAJL5a-LNhec_DxW49t-o0hbj07g6rUqkPrRm3zPY8eo9UD0eSp3HxZSdINoaAggKEALw_wcB

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka 1: Porovnání vzdělávacího systému v ČR s EQF.....	13
Tabulka 2: Výsledky maturitní zkoušky 2019	37
Tabulka 3: Výsledky maturitní zkoušky 2018	38
Tabulka 4: Výsledky maturitní zkoušky 2017	38
Tabulka 5: Výsledky maturitní zkoušky 2016	38
Tabulka 6: Výsledky maturitní zkoušky 2015	39
Graf 1: Délka pedagogické praxe respondentů.....	40
Graf 2: Délka pedagogického působení respondentů na Obchodní akademii a Střední odborné škole zemědělské a ekologické.....	40
Graf 3: Odpověď na otázku: „Bylo zavedení státní maturitní zkoušky dobrým nápadem?“	41
Graf 4: Odpověď respondentů na otázku „Projevilo se zavedení státní maturitní zkoušky v počtu hodin Vámi vyučovaného předmětu?“	41
Graf 5: Odpověď na otázku „Jste spokojen/a se současnou podobou maturitní zkoušky?“	42
Graf 6: Odpověď na otázku: „Jak hodnotíte skutečnost, že společná část maturitní zkoušky má stejnou náročnost pro gymnázia a odborné školy?“	43
Graf 7: Odpověď na otázku: „Je podle Vás možné zavedení povinné maturitní zkoušky z matematiky dobrou myšlenkou?“	44

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Struktura vzdělávání v ČR

Příloha 2: Otázky pro individuální rozhovor s pedagogy

Příloha 3: Autentické přepisy rozhovorů s pedagogy